SELMA
LAGERLÖF

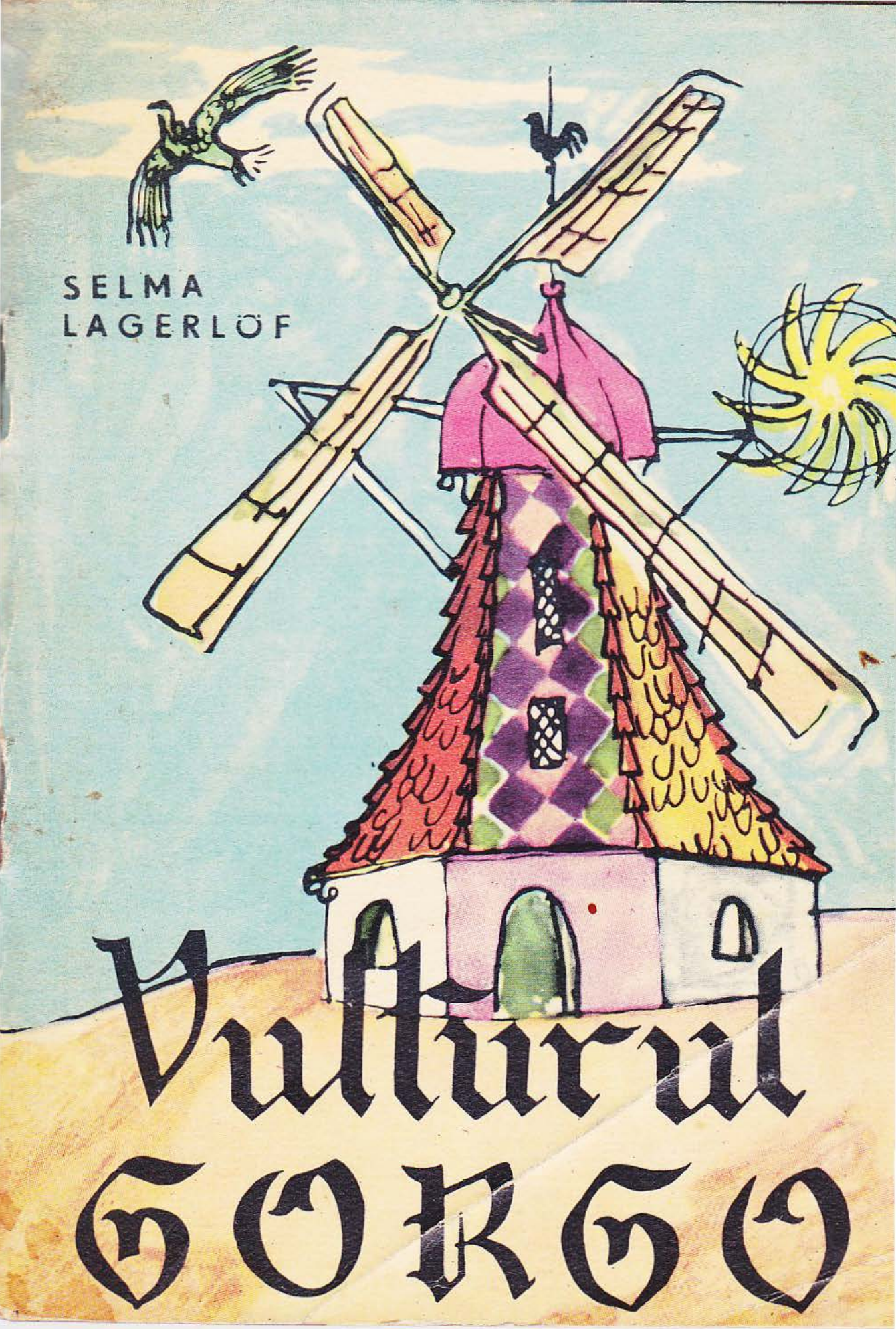

Vulturul GORGO

SELMA LAGERLÖF

VULTURUL GORGO

EDITURA TINERETULUI

Povestiri din:

Nils Holgerssons
Underbara Resa
Genom Sverige
av
Selma Lagerlöf
Albert Bonniers
Förlag A B
Stockholm 1957

In romînește de
N. FILIPOVICI și DAN FAUR
Ilustrații de N. HILOHI

LEGENDA PROVINCIEI JÄMTLAND

Pe vremea cînd mai erau uriași în provincia Jämtland, din Suedia, s-a întîmplat odată ca un uriaș bătrîn, care-și ducea viața pe un munte, să-și țesale caii în fața casei unde ședea. N-a sfîrșit el să-i țesale, cînd deodată a băgat de seamă că bidiviii începură să tremure de spaimă.

— Ce e cu voi, caii mei dragi? a zis uriașul uitîndu-se de jur împrejur, să vadă de ce se speriaseră.

Nu vedea prin apropiere nici

urși, nici lupi. În schimb, zări un drumeț care nu era nici pe departe așa de mare și de voinic ca el, dar destul de vînjos, urcînd pe o potecă spre casa lui de pe munte.

Cînd îl văzu, bătrînul uriaș începu să tremure din creștet pînă-n picioare, la fel ca și caii. Încetînd să-i mai țesale, dădu fuga în casă la nevastă-sa, tot o uriașă, care torcea cîlți pe un fus.

— Ce s-a întîmplat? a întrebat femeia. Ești galben la față ca ceara.

— Păi cum să nu fiu? zise uriașul. Se urcă un drumeț pe potecă și nu-i altul decît Asa-Tor, cum te văd și mă vezi . . .

— Păi nu-i de loc un musafir binevenit! fu de părere femeia. N-ai putea să-l faci să creadă că gospodăria noastră e un munte și să-și vadă de drum mai departe?

— E prea tîrziu acum să-l vrăjesc, a răspuns uriașul. Aud că a deschis și poarta. Uite-l c-a intrat în curte.

— Atunci ascultă-mi povața, bărbate! Tu du-te și lasă-mă pe mine să-l primesc, a zis repede femeia. Am să fac în așa fel ca să nu-mai vină la noi pe nepusă masă.

Propunerea i s-a părut uriașului strașnic de bună. El s-a retras într-o cămăruță, iar femeia a rămas pe lavița ei, torcînd liniștită, ca și cum n-ar fi păscut-o nici o primejdie.

Trebuie să avem în vedere că pe vremea aceea înfățișarea provinciei Jämtland era cu totul alta decît cea din zilele noastre. Toată provincia nu era decît un masiv de munți turtiți, goi și pleșuvi, pe care nu putea să crească nici măcar

o pădure de brazi. Nici tu lanuri, nici tu rîuri, nici tu pămînt în care să poată trage plugul o brazdă. Munții împrăștiați acum în toată provincia erau înșirați departe, spre apus. Oamenii nu puteau frăi nicăieri pe toată întinderea provinciei, însă uriașilor le pria cu atît mai bine acolo. Nu fără voia și mijlocirea lor ținutul era pustiu și neospitalier, așa că uriașul de la munte avea tot motivul să se teamă cînd l-a văzut apropiindu-se pe Asa-Tor. Știa bine că nu-i erau dragi cei care răspîndeau în jurul lor frigul, întunericul și pustietatea, împiedicînd pămîntul să fie bogat, roditor și împodobit cu locuințe omenești.

Nevasta uriașului n-a așteptat multă vreme, că a și auzit pași grăbiți prin ogradă, după care ace-

lași călător pe care îl văzuse uriașul pe drum a deschis ușa și a intrat în casă. Străinul nu s-a oprit însă la ușă, ca orice drumeț, ci a mers înainte, spre femeia care ședea lîngă peretele din fund. Cum s-a dus, cum nu s-a dus, fapt e că n-a ajuns decît ceva mai încolo de ușă, destul de departe de vatra din mijlocul odăii. A început atunci să facă pași mai mari; însă, după ce-a mai mers o bucată, i s-a părut că atît vatra, cît și femeia erau mai departe acum de el decît fuseseră cînd intrase în casă. Încăperea, de altfel, nu i se păruse la început prea mare. Nu și-a dat seama de mărimea ei decît după ce-a ajuns la vatră, căci era destul de sleit de puteri, așa că a fost nevoit să se sprijine în băț, ca să se odihnească. Cînd l-a văzut oprindu-se, femeia

a pus fusul jos, s-a ridicat de pe laviță și din doi pași s-a înființat înaintea lui.

— Nouă, uriașilor, ne plac casele mari — zise ea — dar bărbatul meu se plînge de obicei că aici e prea strîmt. Îmi dau seama totuși cît de greu îi vine să treacă prin casa unui uriaș unuia care merge așa de încet ca tine. Spune-mi acum cine ești și ce treabă ai la noi, la uriași.

Călătorul avusese parcă de gînd să-i dea un răspuns usturător, însă nu voia să se ia la harță cu o femeie, așa că i-a răspuns foarte liniștit:

— Pe mine mă cheamă Mînă-Tare. Sînt luptător și am luat parte la multe bătălii. De un an de zile stau însă la gospodăria mea și tocmai mă întrebam de ce treabă ar

fi bine să mă apuc, cînd am auzit vorbind lumea că voi uriașii îngrijiți atît de rău pămîntul aici la munte, că numai voi puteți trăi pe el. De aceea am venit să mă înțeleg cu bărbatu-tău și să-l întreb dacă i-e voia să facem o rînduială mai bună.

— Bărbatu-meu e plecat la vînătoare — a zis femeia — dar o să răspundă la întrebările tale cînd s-o întoarce acasă. Atîta îți pot spune însă că cel care cutează să pună astfel de întrebări unui uriaș de munte trebuie să fie un om mai în putere ca tine. Ar fi bine deci să-ți vezi de drum fără ca să mai dai ochii cu uriașul.

— O dată ce-am venit aici, îl aștept, a răspuns cel pe care îl chema Mînă-Tare.

— Te-am sfătuit cît mă ajunge mintea, a zis stăpîna casei. N-ai decît să faci cum vrei. Stai aici pe laviță să-ți aduc o băutură de bun venit.

Femeia a luat pe urmă un corn mare și s-a dus în colțul cel mai din fund al odăii, unde se afla butoiul cu mied. Nici asta nu l-a impresionat grozav pe musafir. Cînd însă femeia a scos cepul, miedul a început să țîșnească în corn cu un zgomot asurzitor, ca și cum ar fi năpădit în odaie o cădere de apă. Cornul s-a umplut repede, iar stăpîna casei se căznea să bage cepul la loc. N-a izbutit însă. Miedul care țîșnea ca un puhoi i-a smuls cepul din mînă și a inundat toată podeaua. Femeia a mai încercat o dată să vîre cepul în butoi, dar tot degeaba.

— Nu vezi că se varsă tot miedul, Mînă-Tare? Vino și bagă tu cepul la loc!

Musafirul s-a grăbit atunci să-i vină în ajutor. A luat cepul de jos și s-a silit să astupe gaura butoiului cu el, dar miedul l-a împins iar afară, aruncîndu-l cît colo și inundînd mai departe podeaua.

Mînă-Tare repeta mereu încercarea, dar nu izbutea să facă nici o ispravă. În cele din urmă, a aruncat cepul jos, înfuriat. Toată podeaua era acum plină de mied.

Străinul a început să facă șănțulețe pentru scurgerea miedului. Le făcea cu lespezi de piatră, așa cum le fac copiii primăvara, ca să se scurgă zăpada topită, iar pe ici, pe colo, bătea cu piciorul, să facă găuri adînci, în care să se adune miedul. În vremea asta, femeia stătea tot timpul tăcută, iar dacă străinul s-ar fi uitat la ea, ar fi văzut-o uimită și speriată de munca lui. După ce își isprăvi treaba, ea îi zise în batjocură:

— Îți mulțumesc, Mînă-Tare. Văd că ți-ai dat toată silința. Bărbatu-meu mă ajută de obicei să pun cepul la loc. Cînd e el aici nu se-ntîmplă o astfel de dandana. Acum, e drept, nu pot toți să aibă puterea lui, așa că, dacă nu ești în stare să faci nici atîta lucru, eu zic că cel mai bine pentru tine e să-ți vezi mai departe de drum.

— Nu plec pînă ce nu isprăvesc ce am de făcut, a zis atunci străinul, părînd rușinat și umilit.

— Stai atunci colo pe laviță, a zis femeia. Pun oala pe foc să-ți fac puțin terci.

Stăpîna casei a făcut întocmai. Cînd terciul era însă aproape gata, îi zise străinului:

— Bag de seamă că făina e pe sfîrșite, așa că nu-ți pot face terciul prea gros. Nu vrei să învîrtești de cîteva ori moara de lîngă tine? Între pietre sînt niște grăunțe. Caută numai să te opintești cu toată puterea, căci moara merge acuma cam greu.

Străinul n-a așteptat să fie rugat prea mult și a încercat să învîrtească moara. Cînd a pus mîna pe mîner să învîrtească piatra, acesta se mișca așa de greu, încît omul nu putea s-o împingă de fel. Cu mare anevoie a fost în stare s-o învîrtească o singură dată.

Femeia se uita tot timpul uimită la el. După ce omul s-a depărtat de moară, ea i-a spus:

— Dacă moara se urnește anevoie, las-că mă ajut eu mai bine cu bărbatu-meu. Nimeni nu-ți poate cere să faci un lucru peste puterile tale. Nu-nțelegi acum c-ar fi mai bine să nu te întîlnești cu cel care poate măcina oricît la moara asta?

— Ba eu zic să-l aștept, a răspuns Mînă-Tare, vorbind încet și cu blîndețe.

— Stai atunci liniștit pe laviță, pînă ce-ți aștern un pat, a zis femeia. Trebuie să mîi la noapte aici.

Femeia a așternut un pat cu multe perne și i-a spus musafirului noapte bună.

— Mă tem că patul o să-ți pară cam tare — a zis ea — dar bărba-

tu-meu se odihnește în fiecare noapte într-un culcuș la fel.

Cînd a vrut Mînă-Tare să se întindă în pat, a simțit sub el atîtea noduri și grunzuri, că n-a fost chip să doarmă. S-a sucit el, s-a zvîrcolit, dar degeaba. A început atunci să arunce așternutul din pat, o pernă ici, alta dincolo, și pe urmă a dormit buștean pînă a doua zi dimineață.

Cînd a intrat însă lumina soarelui pe bageaua[1] acoperișului, s-a

[1]Begea—locul pe unde iese fumul din pod.

sculat și i-a venit în gînd să plece din casa uriașului. Era mai cuminte așa. A ieșit în ogradă și a închis poarta în urma lui. S-a pomenit atunci cu stăpîna casei lîngă el.

— Văd că vrei să pleci, Mînă-Tare, a zis ea. Bine ai făcut c-ai luat hotărîrea asta înțeleaptă.

— Dacă bărbatu-tău poate dormi într-un pat ca cel pe care mi l-ai așternut mie — a răspuns străinul cu glas morocănos — nu vreau să mă mai întîlnesc cu el. Trebuie să fie un om c-o putere grozavă, pe care nimeni nu-l poate dovedi.

Femeia stătea rezemată de poartă și asculta cu o bucurie ascunsă cele ce-i spunea străinul.

— Acum, după ce-ai plecat din casa mea, a zis femeia, pot să-ți spun un lucru, Mînă-Tare. Drumul tău la noi, uriașii, n-a fost așa de

ușor cum ți s-a părut ție. Nu-i de mirare că drumul prin casa noastră ți s-a părut lung, căci încăperea asta cuprinde tot ținutul muntos care se cheamă Jämtland, și peste care ai trecut tu. Nu-i de mirare nici faptul că n-ai fost în stare să bagi cepul în butoi, căci spre tine curgea toată apa care se rostogolește în puhoaie de pe munții acoperiți cu zăpadă. Iar șănțulețele pe care le-ai săpat sînt rîuri și lacuri. N-ai dat dovadă de o putere prea mică atunci cînd ai învîrtit moara o singură dată, căci între pietre nu erau grăunțe, ci calcar și ardezie, iar dintr-o singură în-

vîrtitură ai măcinat așa de mult, că tot ținutul muntos s-a acoperit cu pămînt bun și roditor.

Nu mă mir pe urmă de loc că nu te-ai putut odihni în patul pe care ți l-am pregătit, căci l-am așternut cu piscuri înalte și colțuroase de munți. Tu le-ai aruncat peste jumătate din cuprinderea țării, dar poate că lumea nu ți-e atît de recunoscătoare pentru isprava asta cît pentru celelalte lucruri pe care le-ai făcut. Îți urez acum drum bun și îți făgăduiesc că eu și bărbatu-meu ne vom muta de aici într-un loc unde n-o să poți veni așa de lesne să ne vizitezi.

Străinul a ascultat aceste vorbe cu o mînie tot mai mare, iar după ce femeia a isprăvit de spus ce avea de spus, a pus mîna pe un ciocan pe care-l purta la brîu, Nici

n-a apucat însă să-l ridice, că femeia s-a și făcut nevăzută.

Pe locul unde fusese gospodăria uriașilor nu mai era acum decît un drum cenușiu de munte. Au rămas însă rîurile și lacurile mari, cărora străinul le făcuse loc, și pămîntul roditor măcinat de el. Au rămas de asemenea munții minunați care împodobesc provincia Jämtland cu frumusețea lor fără seamăn și care dăruiesc tuturor celor care îi vizi-

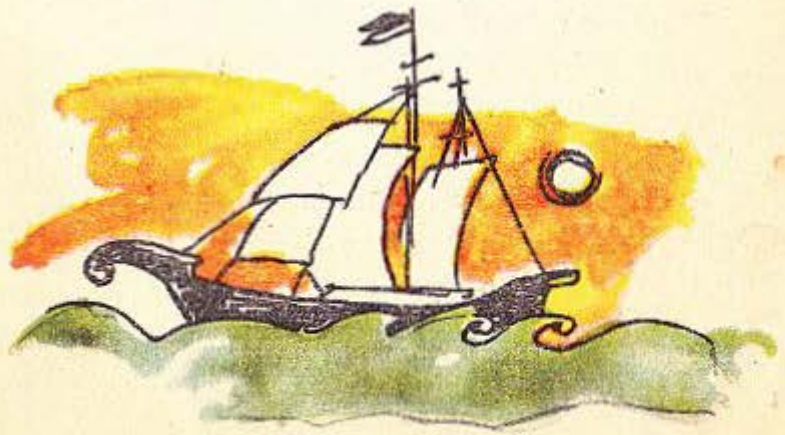

teză putere, sănătate, bucurie, curaj și dragoste de viață, astfel că nici o altă ispravă a lui Asa-Tor nu pare a fi fost mai de seamă ca aceea pe care a făcut-o aruncînd bucăți de stîncă de la munții Frostviken, la miazănoapte, pînă la Helagsfjället, la miazăzi, și de la Oviksfjällen, peste Storsjön, pînă la Sylarna, la granița Suediei.

POVESTE DIN HÄRJEDALEN

Odată, cu multă vreme în urmă, lupii de la Sonfjället au atacat un om ce pornise la drum să vîndă putini și alte asemenea vase cu doage. Era din satul Hede, care se află aici, în vale, la vreo cîteva mile mai sus. Era în toiul iernii și lupii l-au urmărit pe gheața rîului Ljusnan. Erau vreo nouă sau zece la număr, așa că nu mai trăgea nici o nădejde să scape de urgia fiarelor.

Auzindu-i urlînd și văzînd cît erau de mulți, omul își pierdu cugetul și nici măcar nu-i dădu prin minte să arunce jos din sanie niscaiva putini, căzi și hîrdaie, ca să-și ușureze povara. Dădea totuși bice calului mereu și bietul animal gonea cît îl țineau puterile. Omul își dădu însă repede seama că lupii îl întreceau la fugă. Malurile erau pustii și mai erau cîteva mile pînă la gospodăria cea mai

apropiată. Omul își aștepta acum clipa din urmă, înlemnit de spaimă.

Stînd așa amorțit, văzu mișcîndu-se ceva printre gătejele de brad ce fuseseră puse pe gheață să însemne drumul. Cînd deslușì cine era ființa care se mișca, îl cuprinse o spaimă și mai mare. În fața lui nu era un lup, ci o babă sărmană. O chema Finn-Malin și umbla tot-

deauna pribeagă pe drumuri. Era puțin șchioapă și cam adusă de spate, așa că omul nostru o recunoscu de departe.

Bătrîna mergea drept înaintea lupilor. Pesemne că ea nu-i vedea din cauza saniei și omul înțelese repede că, dacă ar fi trecut înainte, nenorocita ar fi căzut pradă acelor fiare sălbatice, iar el ar fi scăpat cu viață în timp ce lupii ar fi sfîșiat-o.

Femeia mergea încet, sprijinindu-se într-un băț. Nu mai încăpea nici o îndoială că ar fi fost pierdută dacă omul n-ar fi ajutat-o. Nu se putea spune însă nici că femeia ar fi scăpat teafără dacă omul s-ar fi oprit s-o ia în sania lui. Dacă o lua, lupii i-ar fi ajuns de bună seamă, sfîșiindu-i și înfulecîndu-i pe tustrei: pe om, pe

femeie și pe cal. De aceea, drumețul se gîndea dacă cel mai cuminte lucru n-ar fi fost să sacrifice o viață, ca să le poată salva pe celelalte două.

La asta se gîndea el în clipa în care o văzuse pe bătrînă. Își mai zise pe urmă că s-ar fi căit mai tîrziu dacă nu i-ar fi venit în ajutor, lasă că și lumea l-ar fi hulit dacă ar fi aflat că o întîlnise pe drum și nu încercase să o salveze.

Bietul om era într-o mare încurcătură.

„Mai bine nu mi-ar fi ieșit în cale!" ... se gîndea el.

În acea clipă, lupii începură să scoată niște urlete sălbatice. Calul tresări și o luă la goană pe lîngă bătrînă. Aceasta auzise și ea urletele și, după ce trecu omul de la Hede pe lîngă ea, știa ce soartă

o aştepta. Stătu locului, deschise gura să strige şi întinse braţele să ceară ajutor. Nici nu strigă însă, nici nu încercă să sară în sanie. O împietrise parcă ceva.

„O fi crezut poate, cînd am trecut pe lîngă ea, că sînt necuratul", îşi zicea omul.

Acuma cînd era sigur că scăpase de primejdie, încercă să se simtă mulţumit, dar începu să aibă remuşcări. Niciodată pînă atunci nu săvîrşise vreo mîrşăvie, iar acum i se părea că viaţa lui era distrusă. Opri atunci calul şi îşi zise: „Orice s-ar întîmpla, nu pot lăsa fiinţa asta în gura lupilor!"

Cu mare anevoie putu întoarce calul, dar izbuti oricum şi o ajunse repede pe bătrînă.

— Suie-te fuga în sanie, zise el cu asprime, căci era mînios pe el însuşi că n-o lăsase pe femeie în voia soartei. Nu puteai să stai acasă, vrăjitoare bătrînă ce eşti? Din cauza ta, eu şi murguleţul meu trebuie să ne pierdem acum viaţa.

Bătrîna nu zise nici cîrc, dar țăranul de la Hede n-avea de loc chef s-o cruțe.

— Murgulețul meu a mers azi cale de cinci mile, zise el. Îți dai seama, așadar, că e frînt de oboseală, iar povara pe care o duce nu-i mai ușoară de cînd a sporit cu tine.

Tălpigele saniei scîrțîiau pe gheață. Omul auzea totuși cum gîfîiau lupii, care se apropiau din ce în ce.

— De acum s-a isprăvit cu noi! zise el. Am încercat să te salvez, Finn-Malin, dar nu spre norocul tău, nici spre al meu.

Bătrîna tăcuse pînă atunci, deprinsă cum era cu ocara lumii. Acum însă se hotărî să spună cîteva cuvinte.

— Nu-nțeleg de ce nu arunci jos văsăria din sanie, să-ți ușurezi po-

vara. Mîine te-ai putea întoarce s-o iei.

Țăranul pricepu că povața femeii era foarte înțeleaptă și se miră cum de nu-i dăduse prin cap pînă atunci să facă acest lucru. Puse hățurile în mîna bătrînei, dezlegă funia cu care erau prinse vasele și le aruncă jos. Lupii erau la cîțiva pași de sanie. Ei se opriră totuși să cerceteze ceea ce fusese aruncat din ea, astfel că drumeții putură să cîștige puțin timp.

— Dacă nu-i chip de scăpat nici așa — zise bătrîna — eu mă dau de bună voie în gura lupilor, ca să te poți salva tu.

Pe cînd spunea femeia aceste vorbe, omul tocmai voia să arunce jos din sanie o cadă mare de făcut bere. Se opri totuși, ca și cum n-ar fi fost hotărît să lepede acea greu-

tate. De fapt, el era muncit de alt gînd: „Nici eu, nici calul, care nu sîntem cu nimic vinovați, nu trebuie să lăsăm ca bătrîna asta să fie sfîșiată de lupi, își zise el. Nu se poate să nu fie un mijloc de scăpare. Trebuie să fie unul. Singura piedică e însă că nu-l pot dibăci."

Omul începu iară să împingă cada spre marginea căruței, dar se opri din nou, pufnindu-l rîsul.

Bătrîna se uită speriată la el, întrebîndu-se dacă nu-și pierduse cumva mințile. Țăranul rîdea însă de el că fusese atît de prost pînă atunci. Era doar lucrul cel mai ușor din lume să se salveze tustrei. Nu pricepea cum de nu-i venise ideea asta pînă atunci.

— Uite ce zic eu, Malin! zise omul. E frumos din partea ta că vrei să te dai în gura lupilor, însă

n-ai nevoie să faci acest lucru. Am găsit eu mijlocul să scăpăm toți, fără ca nici unul din noi să-și pună viața în primejdie. Orice aș face eu — ține bine minte vorbele mele! — tu să stai liniștită în sanie pînă ce ajungi în satul Linsäll. Acolo să trezești oamenii din somn, să le spui că eu am rămas singur pe gheață, împresurat de zece lupi, și să-i rogi să-mi vină în ajutor.

Omul așteptă apoi ca lupii să se apropie bine de sanie. Atunci împinse cada cea mare, sări și el jos și se ascunse sub ea.

Cada era foarte mare. Lupii săriră pe ea, începură să-i roadă cercurile și încercară s-o răstoarne. Cada era însă grea și solidă, așa că lupii nu fură în stare să ajungă la cel care stătea sub ea.

Țăranul se știa în deplină siguranță și rîdea de forfota lupilor. Deodată însă deveni serios.

„De mai ajung cîndva la ananghie — își zise el — o să-mi aduc totdeauna aminte de cada asta. O să mă gîndesc că nu trebuie să greșesc nici față de mine, nici față de alții. Totdeauna este un mijloc de scăpare, numai să știi să-l găsești."

VULTURUL GORGO

Pe un picior de plai, departe, în munții Laponiei, era odată un cuib vechi de vulturi, făcut din crengi de pin așezate unele peste altele. Fusese clădit și întărit ani de zile în șir, și stătea cocoțat pe o muchie de stîncă, larg de cîțiva metri și înalt aproape cît o colibă de laponi.

Stînca pe care se afla acel cuib de vulturi se înălța deasupra unei văi destul de mari, locuită în timpul verii de un cîrd de gîște sălbatice. Ascunsă bine între munți,

nu prea era cunoscută nici chiar de către laponi. În mijlocul văii se afla un iaz rotund, în care se găsea destulă hrană pentru bobocii de gîște, iar pe malurile înverzite ale iazului, acoperit cu sălcii și cu mesteceni pitici, se întindea cea mai gustoasă pășune pe care și-o puteau dori gîștele.

Totdeauna locuiseră vulturi sus pe stîncă și gîște sălbatice jos în vale. Vulturii răpeau în fiecare an cîteva gîște, dar se fereau să ia prea multe, ca să nu le facă să plece de acolo. Gîștele sălbatice, la rîndul lor, trăgeau unele foloase de pe urma vulturilor. Deși erau păsări răpitoare, țineau la distanță pe altele la fel cu ele, ori poate și mai aducătoare de nenorociri.

Mama Akka din Kebnekajse, conducătoarea cîrdului de gîște

sălbatice, stătea într-o dimineaţă în fundul văii şi se uita la cuibul de vulturi. Vulturii plecau de obicei la vînătoare îndată după răsăritul soarelui, iar Akka, în toate verile petrecute în acea vale, aştepta în fiecare dimineaţă să vadă dacă aveau de gînd să pornească după pradă devale, ori îşi luau zborul spre alte locuri de vînătoare.

Nu avu nevoie să aştepte mult şi îi văzu pe cei doi vulturi falnici părăsindu-şi cuibul de pe muchia stîncii. Zburau prin văzduh neasemuit de frumos, dar înfricoşător. Luară direcţia spre şes în jos, aşa că Akka scoase un suspin de uşurare.

Bătrîna gîscă nu mai clocea, nici nu mai hrănea pui. Vara îşi petrecea vremea preumblîndu-se de la un cuib la altul şi dînd sfaturi

celorlalte gîşte cum să clocească şi să-şi îngrijească bobocii. În afară de asta, era cu ochii în patru, nu numai după vulturi, dar şi după vulpi albastre după bufniţe şi după alţi duşmani pe care îi socotea primejdioşi pentru gîştele sălbatice şi pentru puii lor.

Pe la amiază, Akka pîndea iarăşi vulturii. Aşa făcea ea zi de zi, în toate verile, de cînd stătea acolo în vale. După felul cum zburau, îşi dădea seama cum le mersese la vînătoare şi dacă putea să aibă siguranţa că celelalte păsări de sub paza ei nu mai erau ameninţate de primejdie. În ziua aceea însă nu-i mai văzu pe vulturi venind înapoi.

„Ce naiba! Oi fi îmbătrînit eu oare aşa de rău, încît să nu fi băgat de seamă? îşi zise Akka, după ce aşteptă cîtva timp. Vulturii

doar trebuiau să se-ntoarcă de mult acasă! . . ."

Pîndi și după-amiază, așteptînd să vadă vulturii pe o ieșitură a stîncii, unde se odihneau de obicei și-și făceau siesta. Încercă să-i vadă și spre seară, cînd coborau să se scalde la iaz, dar, zadarnic. Se tîngui iarăși că era o hodoroagă bătrînă și-și puse în gînd să nu-i scape a doua zi. Era atît de obișnuită să vadă vulturii deasupra ei, încît nu-și putea închipui că nu se mai înapoiaseră la cuibul lor.

A doua zi dimineața, Akka se

trezi devreme, să stea iar la pîndă, dar tot nu văzu vulturii. În schimb, auzi în liniștea dimineții un strigăt de mînie și jale, care părea să vină dinspre cuibul de vulturi.

„S-o fi întîmplat oare ceva suș, acolo, la vulturi?" își zise ea. Își luă repede zborul și ajunse la o înălțime destul de mare, ca să se poată uita în cuib. Nu văzu însă nici vulturul, nici vulturoaica. Găsi numai un pui golaș, care țipa de foame.

Akka se lăsă încet și șovăielnic spre cuibul de vulturi. Era un loc

înfricoșător. Se vedea cît de colo că era adăpostul unor păsări de pradă. Pe jos erau împrăștiate oase albite, pene însîngerate și bucăți de piele, capete de iepuri, pliscuri de păsări și picioare de găinușe acoperite cu pene. Chiar și puiul de vultur, care stătea în mijlocul acestor rămășițe lugubre, avea o înfățișare respingătoare, cu pliscul mare, deschis, cu trupul grosolan și pufos și cu aripile încă nefor-

mate, ale căror pene păreau niște țepușe.

În cele din urmă, Akka își birui sila și se lăsă pe marginea cuibului. Se uita însă mereu cu neliniște în toate părțile, de teamă ca vulturii să nu se întoarcă la sălașul lor dintr-o clipă în alta.

— Bine că vine cineva în sfîrșit la mine! strigă puiul de vultur. Dă-mi repede ceva demîncare!

— Ehei! Mai încet cu graba! zise Akka. Spune-mi întîi unde-ți sînt părinții?

— Eu de unde vrei să știu? Au plecat ieri dimineață și nu mi-au lăsat decît un leming[1] să-mi țină de foame cît or lipsi de-acasă. Păi l-am hăplăit demult, vezi bine! Rușine să le fie părinților mei că mă lasă să mor de foame!

Pe Akka o prinse bănuiala că vulturii cei bătrîni fuseseră împușcați de vreun vînător și în sinea ei își zicea că, lăsîndu-le puiul să moară de foame, ar fi scăpat pentru totdeauna de pacostea acelor păsări răpitoare. Pe de altă parte însă, n-o lăsa totuși inima să nu ajute un pui părăsit, pe cît îi stătea în putință.

— Ce stai și te uiți în toate părțile? zise puiul de vultur. Nu ți-am spus să-mi aduci ceva demîncare?

[1] Leming — o varietate de șoarece de cîmp.

Akka își întinse aripile și zbură la iazul din vale. Nu trecu mult și se întoarse la cuibul de vulturi cu un păstrăv în cioc. Cînd îl puse jos, în fața puiului, acesta începu să pufnească de mînie:

— Crezi oare că pot să mănînc așa ceva? zise el, dînd peștele la o parte și încercînd s-o ciupească pe Akka cu pliscul. Adu-mi o găinușă ori un leming! Auzi?

Akka lungi gîtul și-l ciupi pe vulturaș de ceafă.

— Uite ce, îi răspunse ea. Dacă îți fac rost de bucate, să fii mulțumit cu ce-ți dau eu și să nu mai faci nazuri. Părinții tăi au murit și nu te mai pot ajuta. Dacă vrei să mori însă de foame, așteptînd găinușe și lemingi, n-ai decît. Eu nu te opresc!

Spunînd aceasta, Akka își văzu repede de drum și nu se mai întoarse la cuibul de vulturi decît după cîtva timp. De voie, de nevoie, puiul mîncase peștele, iar cînd gîsca îi puse jos altul, îl înghiți pe loc, deși parcă în silă.

Akka avu pe urmă de furcă cu el. Vulturii cei bătrîni nu s-au mai întors, așa că ea a trebuit să-i facă rost puiului de toată hrana de care avea nevoie. Îi dădea pești și broaște, mîncăruri ce se vede că-i priau destul de bine, căci creștea mare și se făcea voinic. Și-a uitat repede părinții, crezînd că Akka era adevărata lui mamă. Akka, pe de altă parte, ținea mult la el, ca și cum ar fi fost copilul ei. Ea a căutat să-i dea o creștere bună și s-a străduit să-l dezvețe de a fi crud și trufaș.

După cîteva săptămîni, Akka începu să bage de seamă că se apropia vremea năpîrlitului, așa că nu avea să mai poată zbura. O lună întreagă i-ar fi fost peste putință să ducă mîncare puiului de vultur, care se afla astfel în primejdie să moară de foame.

— Ascultă, Gorgo — îi zise ea într-o zi — de mîine n-am să mai pot veni cu pește la tine. Trebuie să alegi acuma una din două: ori stai aici sus pe stîncă și mori de foame, ori te-ncumeți să zbori devale, deși te-ar putea costa și asta viața. Dar de izbîndești, o să ai acolo mîncare berechet.

Fără să pregete măcar o clipă, vulturașul se sui pe marginea cuibului și, avînd grijă să măsoare cu privirea distanța pînă în fundul văii, odată își întinse aripioarele

și își făcu vînt. Se rostogoli el de cîteva ori în văzduh, dar pînă la urmă se folosi de aripi cu destulă dibăcie, așa că ajunse jos în vale aproape teafăr.

Acolo, Gorgo își petrecu vara în societatea bobocilor de gîscă cu care se făcu bun prieten. În credința că era și el un boboc, căuta să trăiască la fel ca ei. Cînd înotau pe iaz, se lua după cîrd pînă ce era gata să se înece. Se simțea foarte umilit că nu putea învăța să înoate și într-o bună zi se duse la Akka să se jeluiască.

— De ce nu pot înota și eu ca ceilalți boboci? întrebă el.

— Pentru că ți s-au strîmbat ghearele și ți s-au făcut prea mari cît ai stat acolo sus pe stîncă, îl lămuri Akka. Nu-ți face însă inimă

rea din pricina asta. O să fii și tu în orice caz o pasăre vrednică.

Aripile vulturașului crescuseră repede destul de mari ca să se poată avînta în zbor. Nu-i dădu însă prin gînd să se folosească de ele decît în toamnă, cînd învățară să zboare bobocii de gîscă. Îi venise și lui acuma vremea să se mîndrească nevoie mare, căci se dovedise neîntrecut în acest sport. Tovarășii săi nu stăteau niciodată în văzduh mai mult decît aveau nevoie să stea, în timp ce el zăbovea acolo toată ziua și se deprindea cu arta zborului. Nu aflase încă pînă atunci că se trăgea din alt neam decît gîștele. Dar, de la o vreme, observă totuși o mulțime de lucruri care îl mirau și o tot sîcîia pe Akka cu întrebările.

Așa se face că într-o bună zi puiul de vultur o întrebă:

— De ce fug, mamă Akka, găinușele și lemingii și se ascund prin tufișuri cînd cade umbra mea pe munte? De ceilalți boboci de gîscă de ce nu se tem oare așa de mult?

— Aripile tale au crescut prea mari cît ai stat sus pe munte, îl lă-

muri Akka. Din cauza lor se sperie de tine găinușele și lemingii. Nu-ți face însă inimă rea din pricina asta. O să fii și tu în orice caz o pasăre vrednică.

Cînd se așternu toamna, sosi pentru gîștele sălbatice vremea

plecării. Gorgo zbură și el în cîrdul lor. Își închipuia și acum că era una din ele. Văzduhul era însă plin de păsări care plecau spre miazăzi și în rîndul lor se iscă larmă mare cînd o văzură pe Akka cu un vultur în cîrdul ei. Stolul de păsări curioase își exprimau zgomotos uimirea. Akka le ruga să tacă, dar era cu neputință de închis atîtea pliscuri gălăgioase.

— De ce spun despre mine că-s vultur? întreba Gorgo, mereu, din ce în ce mai întărîtat. Ce, au orbul găinilor? Nu văd că-s gîscă sălbatică? Doar nu-s mîncătoare de păsări, care își sfîșie semenele. Cum îndrăznesc oare să-mi dea un nume așa de urît?

Într-o zi gîștele zburau pe deasupra unei gospodării țărănești, în ograda căreia o mulțime de găini

ciuguleau de zor pe o movilă de gunoi.

— Un vultur! Un vultur! începură să strige îngrozite găinile fugind care încotro să-și caute adăpost. Gorgo însă, care auzise vorbindu-se despre vulturi ca despre niște răufăcători, nu-și putu stăpîni mînia. Își întinse aripile, se abătu glonț la pămînt și își înfipse ghearele în una din găini.

— Te-nvăț eu minte să mai spui că-s vultur! zise el furios, ciupind găina cu clonțul.

În aceeași clipă, o auzi pe Akka chemîndu-l din văzduh. Ascultător, vulturașul căută în sus. Gîsca veni în zbor spre el și începu să-l dojenească:

— Ce poznă mi te-ai apucat să faci? strigă ea, lovindu-l cu pliscul. Așa! Ai vrut să omori biata găină?

Rușine să-ți fie! În timp ce puiul de vultur primea fără să cîrtească mustrarea gîștei sălbatice, cîrdurile mari de păsări dimprejur dezlănțuiră o adevărată furtună de zeflemele. Auzindu-le, vulturașul se întoarse spre Akka cu priviri furioase, de parcă ar fi avut de gînd să tabere asupra ei. Se răzgîndi însă repede și, avîntîndu-se cu toată puterea în văzduh, se înălță atît de sus, încît nici un strigăt nu mai avea cum să ajungă pînă la el. Cît mai putea să fie zărit de către gîștele sălbatice, se roti la mare înălțime deasupra lor.

Peste trei zile apăru din nou în cîrdul gîștelor.

— Acum știu cine sînt, îi spuse el lui Akka, Deoarece sînt vultur

și nu gîscă sălbatică, vreau să-mi trăiesc viața așa cum îi șade bine unui vultur. Cred însă că putem rămîne prieteni. Nu te voi ataca niciodată și nici pe ai tăi nu-i voi ataca.

Akka avea însă ambiția să facă dintr-un vultur o pasăre blîndă, care să nu cășuneze nimănui vreun rău, și nu putea admite ca vulturașul să fie de capul lui.

— Cum îți închipui că aș putea fi prietenă cu o pasăre care își mănîncă semenele? zise ea. Du-ți viața așa cum te-am învățat eu și

atunci poţi merge mai departe în cîrdul meu, ca şi pînă acum!

Vezi însă că atît ea cît şi vulturul erau două păsări mîndre şi de nezdruncinat în hotărîrea pe care o luaseră, nici una din ele nevrînd să se dea bătută. Sfîrşitul a fost că Akka i-a interzis vulturului să mai stea în preajma gîştelor. Era atît de pornită împotriva lui, încît nimeni nu cuteza să-i rostească numele în faţa ei.

După întîmplarea asta, Gorgo a cutreierat ţara de unul singur ca o pasăre răpitoare. Uneori era mîhnit. Îl cuprindea atunci dorul de vremea cînd se credea o gîscă sălbatică şi se juca cu bobocii zburdalnici. Printre animale avea faima unei păsări îndrăzneţe. Ele spuneau de obicei că vulturul nu ştia

decît de frica mamei sale vitrege, Akka. În acelaşi timp povesteau însă despre el, că niciodată nu atacase o gîscă sălbatică.

CUPRINS

Legenda provinciei Jämtland . 3
Poveste din Härjedalen . . 23
Vulturul Gorgo 36

Redactor responsabil: Ioana Ricus
Tehnoredactor: C. Vulcănescu

Dat la cules: 05. 03. 1963. Bun de tipar: 05. 03. 1964. Apărut: 1964. Comanda: nr. 6096. Tiraj: 70140. Hîrtie velină mată de 100 g/m² 610×860/32. Coli editoriale: 1,23. Coli de tipar: 1,875. A.T. 1335 C. Z. pentru bibliotecile mici: 839,7—93—R

Tiparul executat sub comanda nr. 3749/63. la Întreprinderea Poligrafică Cluj — Str. Brassai nr. 5—7.

TRAISTA CU POVEȘTI

EDITURA TINERETULUI

Lei 2,—